

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 445/2018-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. februára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát a konateľ [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 86/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 86/2009 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Komárno p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Komárno je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 598,26 € (slovom päťstodevät'desiatosem eur a dvadsaťšesť centov) na účet ich právneho zástupcu [REDAKOVANÉ], advokátska kancelária [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 445/2018-13 z 19. decembra 2018 prijal podľa vtedy platného a účinného § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie, po predchádzajúcom spojení vecí na spoločné konanie uznesením č. k. PLs. ÚS 27/2018-7 zo 14. novembra 2018, ústavné sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 86/2009 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Vec bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Milanovi Ľalíkovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie. Do 16. februára 2019 nebola ústavná sťažnosť sťažovateľov prerokovaná, preto bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu 4. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová, predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov preto prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z obsahu ústavných sťažností a príloh k nim pripojených vyplýva, že sťažovatelia vystupovali v napadnutom konaní okresného súdu v procesnom postavení žalobcov, pričom podanou žalobou z 24. apríla 2009 sa domáhali zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území obce ■■■, ktoré bližšie špecifikovali v podaných ústavných sťažnostiach.

5. Sťažovatelia uviedli, že následne nariadené ústne pojednávania v termínoch 12. júl 2010, 27. september 2010, 24. november 2010 a 3. august 2011 boli zrušené z dôvodov na strane žalovaných. Ďalej sťažovatelia uviedli, že po výsluchoch sporových

strán bolo následne na neurčito odročené aj ústne pojednávanie konané 11. januára 2012, a to pre účel vyžiadania si spisového materiálu k predmetným nehnuteľnostiam. Zároveň uviedli, že následne boli zrušené aj pojednávania nariadené 30. apríla 2012 a 16. apríla 2014. Z ústavných sťažností taktiež vyplýva, že sťažovatelia podali 18. septembra 2018 predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v napadnutom konaní okresného súdu, pričom do dňa podania ústavných sťažností neboli upovedomení o spôsobe jej vybavenia. V závere uviedli, že napadnuté konanie okresného súdu od podania žaloby 24. apríla 2009 do podania ústavných sťažností nebolo ukončené, teda že okresný súd za obdobie deviatich rokov nebol schopný vo veci vydať právoplatné rozhodnutie.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Komárno porušené.

2. Okresnému súdu Komárno prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/86/2009 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 5.000,- EUR (slovom: päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Komárno povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vedený v [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Komárno je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov spolu s DPH) sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] v sume 390,50 eur (slovom: tristodeväťdesiat eur a päťdesiat centov), na účet advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vedený v [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

a

1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Komárno porušené.

2. Okresnému súdu Komárno prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/86/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- EUR (slovom: päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Komárno povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vedený v [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Komárno je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov spolu s DPH) sťažovateľke [REDAKOVANÉ] v sume 390,50 eur (slovom: tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov), na účet advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vedený v [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

7. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavných sťažností sťažovateľov na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr 42/19 z 25. marca 2019, v ktorom predseda okresného súdu uviedol:

„Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky by bolo možné uviesť, že predmetná vec skutkovo a právne nevykazuje výraznú zložitosť, ak by samotné strany konania nespôsobovali prietahy v konaní svojou nedisciplinovanosťou, neúčastou na pojednávaniach (najmä strana žalovaná) a procesnými návrhmi, v ktorých neustále spochybňovali predložené listinné dôkazy, znalecké posudky (najmä strana žalobcov

t. j. sťažovateľa), čo potom reálne spôsobuje faktickú zložitosť sporu a predlžuje aj jeho dĺžku. Uvedené dôvody jednoznačne zabraňujú plynulému postupu všeobecného súdu a spôsobujú aj neprimeranú dĺžku predmetného konania, pričom v tomto smere treba poukázať aj na tú skutočnosť, že v rámci iného sporu, ktorý skutkovo súvisí s predmetným sporom, rieši najmä žalobca 1.) otázku vlastníckeho práva k tej istej nehnuteľnosti, ktorá je aj predmetom tohto sporu.

... U sťažovateľa absentuje aj podanie perfektnej žaloby, pretože súd práve na základe perfektnej žaloby môže rýchlo konať a rozhodnúť... Súd počas dokazovania musel vyzývať sťažovateľa na preukázanie jeho skutkových tvrdení, na označenie dôkazov resp. zabezpečovať dôkazy v priebehu konania (za účinnosti OSP), ktoré si sťažovateľ mohol a mal zabezpečiť sám už pred podaním žaloby. Najlepším dôkazom dôvodnosti tohto tvrdenia je skutočnosť, že na identifikáciu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu nebol doposiaľ súdu predložený ani po 9 rokoch geometrický plán a naďalej je sporné aj vlastníctvo k nehnuteľnosti, ktorá tvorí základ sporu. Dôsledkom toho bolo aj stranami konania navrhnuté prerušenie konania. V tomto smere je nutné poukázať na skutočnosť, že v tomto štádiu konania musel byť súdom použitý postup podľa § 164 a nasl. CSP, pretože zo spisu táto skutočnosť jednoznačne vyplývala.

... súd vo veci konal priebežne, zachovával kontinuitu procesných úkonov v takej miere, ako mohol v súvislosti s podaným návrhom vo veci samej konať a akým spôsobom mu v tom bránili samotní účastníci konania resp. strany konania. V tomto smere sú preto tvrdenia sťažovateľa zavádzajúce, povrchné a nepresné... Avšak je potrebné poukázať aj na to, že žalovaní 1.) a 2.) využili široké možnosti, prostredníctvom ktorých uplatňovali rôznymi procesnými úkonmi, ako aj vyjadreniami... ako aj žiadosťami, oddaľovanie rozhodnutia o procesných návrhoch... a následne tým aj vo veci samej. Rýchlosti konania nenapomáhali ani podania sťažovateľa... ktoré v niektorých fázach konania nesmerovali vôbec k rozhodnutiu vo veci samej... Z tohto pohľadu môže mať potom ústavná sťažnosť iný rozmer a zámer, ako ňou verbalizované odstránenie stavu právnej neistoty...“

Zároveň predseda okresného súdu uviedol, že zákonná sudkyňa, aj s poukazom na jej pracovnú zaťaženosť, v napadnutom konaní okresného súdu konala priebežne, nezistil žiadne také obdobie, ktoré by bolo možné vyhodnotiť ako absolútnu nečinnosť okresného súdu a okresný súd vykonával také procesné úkony, ktoré boli potrebné a vyvolané

procesnými postupmi účastníkov konania. Z uvedeného dôvodu predseda okresného súdu dospel k záveru, že podané ústavné sťažnosti sťažovateľov nie sú dôvodné. Na záver dodal, že pokiaľ ide o podanú sťažnosť sťažovateľov z 18. septembra 2018 adresovanú predsedovi okresného súdu na prietahy v napadnutom konaní okresného súdu, táto bola zo strany podpredsedníčky okresného súdu 12. októbra 2018 pod sp. zn. Spr 1528/2018 vyhodnotená ako nedôvodná.

Predseda okresného súdu zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednania ústavnej sťažnosti.

8. Sťažovatelia sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu na výzvu ústavného súdu zo 6. decembra 2019 k stanovisku okresného súdu vyjadrili podaním z 19. decembra 2019, doručeným ústavnému súdu 27. decembra 2019, v ktorom uviedli, že trvajú na podaných ústavných sťažnostiach v celom rozsahu. Poukázali na to, že k nastoleniu želateľného stavu právnej istoty dochádza až konečným právoplatným rozhodnutím vo veci, pričom nestačí, aby súd vo veci vykonal rôzne úkony bez ohľadu na ich počet, ak by týmto postupom nedospel k definitívnemu rozhodnutiu vo veci. Dodali: *„Nemožno opomenúť základnú skutočnosť, že odo dňa podania návrhu vo veci vyporiadania podielového spoluvlastníctva dňa 24.04.2009 do dnešného dňa, ubehlo už viac ako 10 rokov bez toho, aby súd (porušovateľ) vo veci meritórne rozhodol, a tým nastolil stav právnej istoty... Sťažovatelia naďalej trvajú na svojom tvrdení, že v dôsledku neefektívneho postupu porušovateľa vzniknuté neodôvodnené prietahy, ktorými sa konanie neprimerane predĺžilo, viedli k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to opätovne najmä s poukazom na predmet konania, ktorý tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nie je skutkovo ani právne zložitý.“* Zároveň poukázali na vyjadrenie predsedu okresného súdu, v ktorom bolo uvedené, že prietahy svojím konaním spôsobovali aj žalovaní, pričom však podľa sťažovateľov nemôže byť táto nečinnosť pripísaná im na ťarchu, ak na ňu aj sami počas napadnutého konania okresného súdu poukazovali. Dodali, že samotný okresný súd má zákonné prostriedky na to, aby takéto prietahy odstránil. Zároveň vyjadrili súhlas s tvrdením predsedu okresného súdu, že aj samotné strany sporu sú povinné postupovať spôsobom, ktorý nespôsobí zbytočné prietahy v konaní. K tomu uviedli: *„Pokiaľ však jedna*

zo strán sporu (v tomto prípade žalovaní) neposkytuje súdu náležitú súčinnosť na rozhodnutie o veci, súd disponuje dostatočným množstvom procesných inštitútov na to, aby eliminoval účelové správanie sa tej strany sporu, ktorá sa snaží úmyselne oddaľovať skončenie sporu... Porušovateľ vo vyjadrení tiež poukázal na viaceré procesné návrhy... ktoré boli podané v konaní sťažovateľmi. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy...“

Sťažovatelia zároveň upravili výšku nároku na náhradu trov právneho zastúpenia, a to na sumu 598,26 € za tri úkony právnej služby, a to prevzatie právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie vyjadrenia k stanovisku okresného súdu.

Sťažovatelia vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnými sťažnosťami, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

10. Ústavný súd z obsahu ústavných sťažností, ako aj na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania okresného súdu:

- 18. mája 2009 bola na okresnom súde podaná žaloba sťažovateľov ako žalobcov,
- 28. júla 2009 bola žaloba zaslaná žalovaným na vyjadrenie,
- 5. októbra 2009 bol stanovený termín pojednávania na 18. november 2009,
- na pojednávaní 18. novembra 2009 obe strany vyjadrili ochotu o mimosúdne vyriešenie sporu a okresný súd im poskytol 60-dňovú lehotu na mimosúdne vyriešenie sporu,

- 12. júla 2010 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 27. september 2010,

- 27. septembra 2010 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 24. november 2010,

- 24. novembra 2010 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 16. február 2011,

- 16. februára 2011 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 11. máj 2011,

- 11. mája 2011 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 3. august 2011,

- 3. augusta 2011 bolo odročené nariadené ústne pojednávanie na nový termín 19. október 2011, ktoré bolo taktiež zrušené a bol stanovený nový termín pojednávania na 11. január 2012,

- na ústnom pojednávaní 11. januára 2012 bolo vykonané dokazovanie výsluchom účastníkov konania a následne bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu vyžiadania a predloženia ďalších dôkazov zo strany žalobcov, ako aj žalovaných,

- uznesením okresného súdu č. k. 8 C 86/2009-343 zo 6. augusta 2012 bola do konania ustanovená Ing. Marta Pálová – znalkyňa z odboru stavebníctva, odvetvia oceňovania nehnuteľností, úlohou ktorej bolo určiť hodnotu nehnuteľnosti,

- 30. augusta 2012 ustanovená znalkyňa požiadala o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku,

- 11. septembra 2012 po oznámení prekážok na strane znalkyne a jej žiadosti o zmenu v osobe znalca okresný súd uznesením č. k. 8 C 86/2009-356 z 11. septembra 2012 zmenil osobu znalca a do konania ustanovil novú znalkyňu Ing. Máriu Netuhovú,

- 3. decembra 2012 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok vypracovaný znalkyňou Ing. Máriou Netuhovou,

- 15. mája 2013 okresný súd zasielal znalecký posudok žalobcom aj žalovaným,

- 3. júna 2013 právna zástupkyňa žalobcov okresnému súdu oznámila, že znalecký posudok neprijímajú,

- 23. júla 2013 právna zástupkyňa žalobcov doručila okresnému súdu písomne námietky proti znaleckému posudku,

- 19. decembra 2013 bolo vydané predvolanie na 16. apríl 2014,
- 2. apríla 2014 okresný súd vydal upovedomenie o odročení alebo zrušení pojednávania na neurčito z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne žalobcov,
- 6. mája 2014 vydané predvolanie na 24. september 2014,
- 24. septembra 2014 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu zdravotných problémov zákonnej sudkyne,
- 22. septembra 2015 bolo vydané uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 86/2009-574 z 22. septembra 2015, ktorým bola ustanovená znalkyňa Ing. Ing. Alena Šagátová z odboru stavebníctva, odvetvia oceňovania nehnuteľností na určenie hodnoty nehnuteľností bližšie špecifikovaných v uznesení,
- od 17. februára 2016 do 3. marca 2016 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Nitre z dôvodu, že v odvolacom konaní bola predložená s predmetnou vecou súvisiaca vec účastníkov konania (neskôr dôvod na prerušenie konania),
- 7. marca 2016 bol súdu predložený znalecký posudok znalkyne Ing. Ing. Aleny Šagátovej,
- 27. januára 2017 bolo vydané uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 86/2009-647 z 27. januára 2017, ktorým bola ustanovená do konania znalkyňa Ing. Katarína Vyšehradská z odboru stavebníctva na odhad hodnoty stavebných prác v zmysle žiadosti žalobcov,
- 30. januára 2018 bol okresnému súdu predložený znalecký posudok znalkyne Ing. Kataríny Vyšehradskej,
- 18. apríla 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaných, v ktorom uviedli, že znalecký posudok znalkyne Ing. Kataríny Vyšehradskej neprijímajú,
- 12. júla 2018 bolo vydané predvolanie na 19. september 2018,
- 12. septembra 2018 okresný súd požiadali právni zástupcovia žalobcov aj žalovaných o odročenie pojednávania nariadeného na 19. september 2018 z dôvodu zadania vypracovania geometrického plánu, ktorý mal byť vypracovaný koncom septembra 2018,
- 5. decembra 2018 bolo okresným súdom vydané uznesenie č. k. 8 C 86/2009-807 z 5. decembra 2018, ktorým bolo napadnuté konanie okresného súdu prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 58/2013, k prerušeniu konania došlo z dôvodu, že v uvedenom konaní sa riešila otázka, ktorá mala

význam pre rozhodnutie okresného súdu v napadnutom konaní okresného súdu (rozhodnutie vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 58/2013 bolo vydané 28. marca 2019),

- 11. júna 2019 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby sa vyjadrila, prečo nepredložili geometrický plán,

- 11. júla 2019 právna zástupkyňa žalobcov okresnému súdu doručila odpoveď na výzvu z 11. júna 2019,

- 10. septembra 2019 bolo vydané predvolanie na 27. november 2019,

- 16. októbra 2019 upovedomenie okresného súdu o odročení pojednávania nariadeného na 27. november 2019 na nový termín 4. december 2019 z dôvodu lekárskeho vyšetrenia konajúcej sudkyne,

- 25. novembra 2019 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie žaloby zo strany žalobcov,

- 28. novembra 2019 bolo vydané uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 86/2009-875 z 28. novembra 2019, ktorým napadnuté konanie okresného súdu zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby zo strany žalobcov a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania,

- 13. decembra 2019 bolo okresnému súdu doručené odvolanie právneho zástupcu žalovaných proti uzneseniu okresného súdu č. k. 8 C 86/2009-875 z 28. novembra 2019 v časti o trovách konania.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným

rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením. V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

14. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priet'ahov...

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Podstata ústavných sťažností sťažovateľov spočíva v namietanom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní okresného súdu.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 329/2019).

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 295/2019).

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Keďže súdne konanie vo veci sťažovateľov začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 100 ods. 1 OSP).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Zároveň v súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. III. ÚS 489/2018). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v prípade sťažovateľov.

22. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa riešenia otázky vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam tvoria súčasť bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a o takýto prípad ide aj v predmetnej veci, keď sťažovatelia požadovali zrušiť podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam v katastrálnom území obce ■■■. Ústavný súd poznamenáva, že napadnuté konanie okresného súdu nie je právne ani skutkovo zložité, a preto nie je možné okresný súd zbaviť zodpovednosti za priebeh napadnutého konania okresného súdu v súvislosti s posudzovaním existencie zbytočných priesťahov. V kontexte uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že ani samotný okresný súd nenamietal právnu alebo skutkovú zložitosť veci.

23. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní okresného súdu mohlo dôjsť k zbytočným priesťahom, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania (strany sporu). Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutého konania okresného súdu nezistil na strane sťažovateľov také závažné skutočnosti spočívajúce v ich správaní, ktoré by rozhodujúcim spôsobom negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Na tomto mieste však zároveň ústavný súd pripomína, že zastavenie napadnutého konania okresného súdu bolo po podaní ústavných sťažností iniciované práve samými sťažovateľmi, ktorí 25. novembra 2019 okresnému súdu doručili späťvzatie žaloby.

24. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľov na prerokovanie vec bez zbytočných priesťahov, bol postup okresného súdu. K tomuto ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že je možné sa sčasti

stotožniť aj s obranou predsedu okresného súdu v zmysle, že strany sporu podávali rôzne návrhy na vykonávanie dokazovania, ako aj s argumentom spočívajúcim v opakovanom ospravedlňovaní sa z neúčasti na nariadených ústnych pojednaniach, najmä zo strany žalovaných. No zároveň ústavný súd podotýka, tak ako už aj bolo uvedené, že v zmysle príslušných zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a neskôr Civilného sporového poriadku práve súd je tým orgánom, ktorý má dbať na čo najefektívnejší postup v konaní. Súd je pánom sporu a je v jeho kompetencii, resp. je povinnosťou súdu riadiť konanie tak, aby prebiehalo efektívne. Z doručeného spisového materiálu okresného súdu v napadnutom konaní okresného súdu vyplýva, že okresný súd v zásade vykonával jednotlivé procesné úkony v značnom počte. Avšak aj samotná skutočnosť, že prvoinštančný súd nedokázal za obdobie bežne desiatich rokov v napadnutom konaní okresného súdu vydať meritórne rozhodnutie vo veci, je jednoznačným dôvodom na konštatovanie porušenia sťažovateľmi namietaných základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj ich práva podľa dohovoru. Uvedené obdobie trvania sporu pred prvoinštančným súdom je samo osebe neprimerané. Ako už aj bolo uvedené, nestačí, aby súd vo veci vykonal aj pomerne značný počet rôznych úkonov, ak tieto úkony sami osebe nevedli k odstráneniu právnej neistoty vydaním právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

25. Okrem iného zároveň je potrebné pripomenúť aj tú skutočnosť, že ani nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 489/2018).

26. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti relevantné pre danú vec ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38

ods. 2 listiny, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

29. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovatelia v podaných ústavných sťažnostiach požadovali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € pre každého z nich, čo *odôvodnili najmä samotnou dĺžkou napadnutého konania okresného súdu, keď vo veci samej okresný súd nedospel k vydaniu meritórneho a právoplatného rozhodnutia.*

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal najmä na samotnú dĺžku napadnutého konania okresného súdu v trvaní bežne desať rokov, prihliadal však aj na tú skutočnosť, že zastavenie napadnutého konania okresného súdu bolo po podaní ústavných sťažností iniciované práve samotnými sťažovateľmi, ktorí 25. novembra 2019 okresnému súdu doručili späťvzatie žaloby, a rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € každému zo sťažovateľov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

32. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

VII.

Trovy konania

33. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom.

34. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

35. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

36. Náhradu trov konania ústavný súd priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a zaslanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu). Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby, a to prevzatia a prípravy zastúpenia a podania ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018, teda výpočtový základ tvorí sumu 153,50 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2018 patrí režijný paušál v sume 9,21 €. V prípade úkonu právnej služby, a to zaslania písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, keďže ide o úkon právnej služby vykonaný v roku 2019, teda výpočtový základ tvorí sumu 163,33 €. Za úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 patrí režijný paušál v sume 9,80 €. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 598,26 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

38. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu